

ՅԵՏԱՄՆԱՅ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ ՄԸ ՓԱՐԻՉ՝ ԼՈՅՍԻ ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ

ՄԵԹՐ Գ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Մեծ Եղեռնի **թրքական** ուրացումին համազոր ուրացում մը կատարած է՝ ոմն **հայանուն**, յետամնաց հերետիկոս մը, որ կոչի՝ Կարէն Ա. Սիմոնեան: Արիոս՝ **նախնադարեան** օրերուն, **յառաջադէմ** հերետիկոս մըն էր: Այս հայանունը՝ **յետամնաց**, յետադէմ հերետիկոս մըն է, ներկայի լուսաւոր օրերուն, թէեւ կը բնակի լոյսի քաղաքին մէջ: Կարէն Ա. Սիմոնեան **կ'ուրանայ՝** Սովետ Հայաստանի **ազգային վերածնութեան** Ոսկեդարը: Այս ուրացումը հետեւանքն է հայուն **միտքով եւ հոգիով կուրացումին**, եւ մեր ժողովուրդը այսպիսիներուն կը մաղթէ որ «**ջուխտ աչքերով կուրանան**»...:

«Պայքար» շաբաթաթերթի 19 Նոյեմբեր 2017 թուակիր համարին մէջ լոյս տեսաւ «**Մեր Նուիրական Հանրապետութիւնը**» վերնագրով գրութիւն մը, որ անսխալականօրէն կրնար պատկանիլ միայն Պրն. Կարէն Ա. Սիմոնեանի հնամաշ, ճաթոտած եւ թունացայտ գրիչին, քանի որ կը խեղաթիրէր հայ ժողովուրդի վերջին մէկ դարու քաղաքական ու քաղաքակրթական պատմութիւնը՝ **ստախօսութեան գնով**, շպարելու համար Արեւելահայաստանի Ա. եւ Գ. հանրապետութիւնները, եւ **ուրանալու՝** Սովետ Հայաստանի **ազգային վերածնութեան** Ոսկեդարը, մաքսանենգութիւն ընելով իր իսկ գովաբանած Օքհամի ածելիին դէմ... որուն գործածութիւնը պիտի ջնջէր այն բոլոր շպարները, զորս ան շռայլած էր՝ «**նուիրական**» ընծայելու համար Ա. եւ Գ. հանրապետութիւններու **համակարգը**, որ **գնայուն** է, իսկ **մնայուն նուիրականը՝** Հայրենիքն է միայն: Բայց, անհասկնալի մնաց այն, որ այս յետադէմ հերետիկոսութիւնը՝ լոյս տեսած էր **Հայրենիքի մնայունութեան եւ նուիրականութեան** հաւատացող ՌԱԿ-ի մամուլին մէջ...: Եւ՝ տարականոնը այն է, որ այս հերետիկոսը՝ անյարակցական (incoherent) անզգուշութիւնը ունեցած է մէջբերելու իր նուիրականացուցած հանրապետութեան

յայտարարութիւնը, որ տառացիօրէն կը հերքէ իր իսկ շռայլած շպարները ամբողջութեամբ, ինչպէս պիտի տեսնենք քիչ անդին:

Պատմական անհերքելի իրականութիւնը այն է, որ Արեւելահայաստանի Ա., Բ. եւ Գ. հանրապետութիւններն ալ՝ **դրսեկ** էին... մեր **լոկ ներքին** ուժերով **նուաճումներ** չէին: Անշպար խօսքով, Ա.ը՝ Թուրքիոյ պարտադրանքին, Բ.ը՝ Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան յաղթանակին, եւ Գ.ը՝ Սովետ Միութեան ինքնալուծարումին հետեւանքով...: Մենք միայն **արեան տուրք մը** վճարած ենք. Ա.ի պարագային, Սարդարապատի գոյամարտին մէջ, իսկ Բ.ի պարագային, 1920 թ. Մայիսեան **համակարգային** ապստամբութեան մէջ: Եւ Գ.ի պարագային, արեան կաթիլ մ'անգամ չենք թափած...:

Հերետիկոսը՝ Պրն. Կարէն, իր գրութեան առաջին եօթ պարբերութիւններուն մէջ, մանուածապատ, անյարակից, հակասական եւ իր սիրած Օքհամի ածելին անհրաժեշտ դարձնող բազմապատկուած սուտերու տարափով մը՝ թոյն կը թափէ Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան յաղթանակին դէմ, եւ **սատիք** հրճուանքով կը շաղակրատէ, թէ՛ այդ յեղափոխութեան 100-րդ յաղթապանծ տարեդարձին օրը, Նոյեմբեր 7-ին, Երեւանի մէջ չէ նշուած այդ օրը, որ հայ ժողովուրդին պարգեւեց **ազգային վերածնութեան** եօթ տասնամեակ եւ... նոյնինքն՝ Գ. հանրապետութեան ծննդեան առիթ՝ նոյնիսկ **իր շիջումով**: Մինչդեռ լիբանանեան «Ալ-Ախպար» օրաթերթը, աշխարհ ցնցող այդ Յեղափոխութեան դարադարձին նուիրեց թերթին 16 էջերով յաւելուած մը... ինչ որ կը փաստէ թէ Պրն. Կարէն չապրիր **ներկայ ժամանակին** մէջ, երբ Արեւմուտքի **միաբելեռ** աշխարհակարգը կ'ապրի իր **վերջալոյսը**, եւ Նօամ Չոմսքի կը խօսի անոր **հոգեհանգիստին** մասին, իր “The Requiem of American Dream” գիրքին մէջ: Իսկ նոր՝ **բազմաբելեռ** աշխարհակարգը կ'ապրի իր **արշալոյսը**, առաջնորդութեամբ Փութինի Ռուսաստանին, եւ Տոնալտ Թրամփ կը ստիպուի համակրիլ Փութինին..., ըսելու համար նուազագոյնը:

Յաջորդող ութն պարբերութիւնները կը խօսին 1917 թուի ռուսական Փետրուարեան **բուրժուական** յեղափոխութեան եւ Քերենսքիի ժամանակաւոր կառավարութեան մասին, անոր՝ հիացումով վերագրելով անգոյ դեմոկրատական բարենորոգումներ, եւ կոտորաւոր սուտ մը կը խօսի **բուրժուազիայի** խօսնակ Անտրէ Տենիկինի անունով, թէ՛ ժողովուրդին առողջ դատողութիւն ունեցող մեծամասնութիւնը գոհ էր,

եւ կողմ՝ ժամանակաւոր **կարճատեւ** կառավարութեան, քանի որ Տենիկին եւ Վրանկէլ, իրենց զինուորներով ոչ միայն կողմ էին **բուրժուազիային**, այլեւ՝ Արեւմուտքի օտար **միջամտողականներուն**, որոնց հետ մեղսակցաբար կը պատերազմէին ռուս ժողովուրդի **մեծամասնութիւնը** ներկայացնող **բոլշեւիկներու** (ռուսերէնի մէջ կը նշանակէ մեծամասնականներ) սոցիալիստական յեղափոխութեան դէմ, իրենց հետ մեղսակից ունենալով բորենի Էնվէր փաշայի փան թուրքական **Պասմաչիական** զօրքերը, որոնք կը պատերազմէին յեղափոխութեան դէմ՝ Կեդրոնական Ասիոյ մէջ, Արեւմուտքի իմփերիալիստական տէրութիւններուն կողքին, գլխաւորութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ բանակին: Վրանկէլի եւ Տենիկինի ուժերը **հայրենադաւններ** էին, օտար միջամտողականներու **քոլլապօներ**, պիտի ըսէր ֆրանսացին:

1918 թուականի երկայնքին թաւալած զարգացումներուն մասին, ըստ իր պղտոր պրիսմակին, կու տայ տեղեկութիւններու խառնափնթոր պատկեր մը, որ կը վկայէ թէ՛ Պրն. Կարէն չէ կրցած ընկալել այդ զարգացումներուն քաղաքական եւ ստրատեգիական նշանակութիւնը, կամ թէ՛ գիտակցաբար մշուշի մէջ ձգած է այն ճշմարտութիւնը, որ ճակատագրական եղաւ Արեւելահայաստանի ապագային համար, որ Անդրկովկասեան Սէյմին անջատումն էր Ռուսաստանէն: Հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնը Անդրկովկասի երեք ազգութիւնները անբաժանելի մասը կը նկատէր Ռուսական Ֆեդերացիային: Իսկ Թուրքիա Սէյմէն պահանջեց՝ **անջատուիլ** Ռուսաստանէն, եւ ապա՝ **տարանջատուիլ** իրարմէ՝ անջատ հանրապետութիւններու, որպէսզի կարենայ գործադրել «**բաժնէ որ տիրես**»ի սկզբունքը, որուն **սուր ծայրը** իբր թիրախ ունէր միայն Արեւելահայութիւնը, **որ պիտի կորսնցնէր Ռուսաստանի պաշտպանութիւնը եւ պիտի ենթարկուէր իր կամքին**, քանի որ վրացիները ապահոված էին Գերմանիոյ պաշտպանութիւնը, իսկ ազերի թաթարները **արդէն** Թուրքիան կ'ընդունէին իբր իրենց **երէց**՝ «**Տին, Գան Վէ Տիլ Գարտէշ**»ը (Կրօնքի, Արեան եւ Լեզուի Եղբայր): Թուրքիա այս **ստրատեգիական** պահանջը դրաւ իբր **նախապայման** ստորագրելու համար Պաթումի «**խաղաղութեան**» դաշնագիրը վրացիներուն, ազերիներուն եւ հայերուն հետ, **անջատաբար** իրարմէ... **մեկուսացնելով** հայերը եւ **անպաշտպան** դարձնելով զանոնք: Եւ քանի որ դժբախտ իրականութիւնը այն էր՝ հայոց համար միայն, որ Սէյմի երեք ազգութիւններու

տիրական կուսակցություններն էին՝ վրաց **Մենշևիկ** (ռուսերէնի մէջ կը նշանակէ փոքրամասնական), ազերի Մուսաւաթ եւ հայ Դաշնակ կուսակցությունները, որոնց **հասարակաց օրհանթացիան** հակառուսական եւ հակասոցիալիստական՝ ԱՐԵՒՄՏԱԹՐՔԱԿԱՆն էր... հետեւաբար՝ երեքը ենթարկուեցան Թուրքիոյ պահանջին, անջատեցին Սէյմը Ռուսաստանի ֆեդերացիայէն եւ յայտարարեցին իրենց անկախութիւնը **իրարմէ... ենթարկուելով՝ Թուրքիոյ**: Եւ Սիմոն Վրացեան խոստովանեցաւ, որ Դաշնակցութիւնը՝ Հայոց Ազգային Խորհուրդին անունով, յայտարարեց Թուրքիոյ պահանջած «անկախութիւն»ը՝ **«հիւանդ զաւակ ծնած մօր մը պէս»**:

Բայց պինդգլուխ Պրն. Կարէն, **«Աւելորդաբանութիւններից Մաքրուած Եզակի Ճշմարտութիւնը»** ենթախորագրին տակ, կը մէջբերէ Հայոց Ազգային Խորհուրդի 1918 թ. Մայիսի 30-ին, Թիֆլիսէն կատարած յայտարարութիւնը, եւ անոր տակ կը գրէ. **«Այդ ճշմարտութիւնը՝ ազատագրուած եւ հայրենի երկիր Հայաստանն է ինքն իրեն հաստատող պատմական ճշմարտութեամբ»**: Եւ մէջբերելէ յետոյ յայտարարութեան տեքստը, կը մեկնաբանէ. **«Այս յայտարարութեամբ ծնունդ առած Հայաստանի Տէրութիւնը ապրեց 1918-1920 թուականների երկամեայ իր կեանքը, որպէսզի հերթական մի ԲՈՒՆԱԲԱՐՈՒՄԻՑ յետոյ, դարձեալ յայտնուի ռուսական մեծապետական շովինիզմի bordel-ի մէջ»**: Այս պոռնկագրութեան մակարդակին իջած Պրն. Կարէնին մեր տալիք գնահատականը քիչ վերջ: Հիմա տեսնենք, թէ ինչ կ'ըսէ այդ յայտարարութիւնը.

«Անդրկովկասի քաղաքական ամբողջութեան ԼՈՒԾՈՒՄՈՎ եւ Վրաստանի եւ Ատրպէյճանի անկախութեանց հռչակումով ՍՏԵՂԾՈՒԱԾ նոր դրութեան հանդէպ, Հայոց Ազգային Խորհուրդը իրեն յայտարարում է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐԻ գերագոյն եւ միակ իշխանութիւն: Որոշ ծանրակշիռ պատճառներով թողնելով մօտիկ օրերը կազմել հայոց ազգային կառավարութիւն, Ազգային Խորհուրդը ժամանակաւորապէս ստանձնում է կառավարական բոլոր ֆունկցիաները՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐԻ քաղաքական եւ վարչական շեկը վարելու համար:

«Հայոց Ազգային Խորհուրդ

«1918 թ. Մայիս 30, Թիֆլիս»:

Ուրեմն, այս յայտարարութեան մէջ «անկախութիւն» եւ «Հայաստան» բառերն անգամ չեն յիշուած, եւ կ'ակնարկուի Թուրքիոյ ճնշումով «լուծուած» Սէյմին, եւ Վրաստանի եւ Ատրպէյճանի կողմէ «ստեղծուած» նոր դրութեան՝ **դուրսէն եկած** փոփոխութիւններուն, որոնց դիմաց Ազգային Խորհուրդը (Դաշնակցութիւնը) իր իշխանատենչութիւնը կիրարկեր է, առիթը չփախցնելով: Իսկ «Հայկական Գաւառներ»ը, Պաթումի **ստրկական** դաշնագրով, **սահմանափակուեցան** միայն 7 հազար քառ. քմ. տարածութեամբ, զորս արդէն ազատագրած էր հայ ժողովուրդը եւ պաշտպանած՝ իր արեան տուրքը վճարելով Սարդարապատի համաժողովրդային գոյամարտին յաղթանակով՝ 1918 թ. Մայիսի 26-ին, երբ արդէն Վեհիպ փաշան՝ իր զօրքով նահանջելով եւ փախուստ տալով, ճանչցած էր այդ տարածութեան ազատագրումը: Իսկ յեղափոխական Ռուսաստանի Ֆեդերացիայի ճանչցած **Էրիվան** նահանգին տարածութիւնը Պաթումի դաշնագրի **արտօնած** տարածութեան **քառապատիկէն աւելի** էր, ինչպէս կ'երեւի նոյնինքն Պրն. Կարէնի կողմէ ներկայացուած ռուսական քարտէսին մէջ...: Եւ եթէ Դաշնակցութեան ղեկավարած Ազգային Խորհուրդը մերժած ըլլար Սէյմի անշատումը Ռուսաստանի Ֆեդերացիայէն, եւ **Էրիվանի** նահանգը մնացած ըլլար անոր մէջ, ոչ միայն պահպանուած կ'ըլլար անոր տարածութիւնը, այլեւ՝ Հայաստան **մեկուսացուած** չէր ըլլար, կը վայելէր Ռուսաստանի Ֆեդերացիայի պաշտպանութիւնը, եւ՝ ստիպուած չէր ըլլար ստորագրելու Պաթումի **ստրկական** դաշնագիրը:

Հարց կու տանք Պրն. Կարէնին. ի՞նչ նուիրական բան կայ Պաթումի դաշնագրին պարտադրած, – հակառակ Սարդարապատի մեր յաղթանակին –, **ստրկացուած եւ անդամահատուած** հանրապետութեան մէջ: Դուք, որ Սովետ Հայաստանի հասցէին գործածեցիք պոռնկագրական բռնապաշար, եւ ազդարարութիւնը տուիք եղած ըլլալու՝ քաջածանօթ մը «բռնաբարում»ներու եւ Փարիզի “bordel”ներուն, եթէ՛ անգամ Սովետ Հայաստանի յաղթապանծ 70 տարիներու **ազգային վերածնութեան** Ոսկեդարը կը բնութագրէք որպէս «ռուսական մեծապետական շովինիզմի bordel-ին մէջ բռնաբարուած հանրապետութիւն»... արդեօ՞ք բարոյական քաջութիւնը կ'ունենաք՝ փաստացի տուեալներով, **բաղդատութիւնը** ընելու ձեր նուիրական համարած Ա. եւ Գ. հանրապետութիւններուն եւ ձեր «բռնաբարուած» համարած Բ. հանրապետութեան միջեւ, եւ՝ **չտեսնելու**, որ իրականութեան մէջ, Ա.

հանրապետությունը բռնաբարուած էր երիտ թուրքական Թուրքիոյ կողմէ՝ Փանթուրքիզմի bordel-ին մէջ, իսկ Գ. հանրապետությունը՝ հանգուցեալ Դոկտ. Փրոֆ. Արամայիս Միրզախանեանի բառերով, մոնկոլ-թաթարական օլիգարխներու կողմէ բռնաբարուած է՝ **քերխանէի** (շահատան) bordel-ին մէջ...: Նաեւ ճշդելու, թէ՛ Բ. հանրապետությունը երբ չէք ճանչնար, հապա որո՞ւ արգանդէն ծնաւ Արեւելահայաստանի ներկայ հանրապետությունը. ո՞րկէ եկաւ անոր բնակչությունը եւ իր ոտքին տակ գտնուող հողը ո՞վ պաշտպանեց եօթ տասնամեակ, եթէ ոչ՝ Սովետ Հայաստանի ՀԱՅԿԱԿԱՆ հանրապետութեան ժողովուրդը, իր արեամբ ու հերոսներով, որոնք հասան մինչեւ Պերլին... եւ որոնք «իրենց թելերին տարան **Արմենիա** անունը անմեռ, մեր պայծա՛ռ Երեւանից մինչեւ պարտուա՛ծ Պերլին», ինչպէս կ'ըսէ սովետահայ բանաստեղծը՝ **ազգային հպարտութեամբ...**: (Յիշենք, որ Գ. հանրապետությունը հռչակուեցաւ Բ. հանրապետութեան Գերագոյն **Սովետի** նիստին, իսկ Արցախի ինքնորոշումն ալ պահանջեց ԼՂԻՄ-ի **Սովետը...**):

Պատմական ճշմարտութիւններու նենգափոխումը յատկանիշն է Պրն. Կարէնի ոչ միայն այս, այլ բոլոր գրութիւններուն...:

Ան կը գրէ ամօթալի, եպերելի եւ այպանելի կերպով, թէ՛ ՍԴՀԿ, ՀՅԴ եւ ՌԱԿ «**60-ականներից յետոյ**» «**հանդուրժողութիւն**» ունեցած են Սովետ Հայաստանի հանդէպ, ինչ որ բազմայարկ եւ մոլորեցուցիչ **սուտ** մըն է, կամ՝ ամենամեղմ որակումով **սխալ** մըն է, որ կը փաստէ իր տգիտութիւնը (բանգիտութիւնը) եւ կրնայ մոլորեցնել յետ-60-ականներու անտեղեակ սերունդները..., եւ՝ բազմայարկ, քանի որ մէկ կողմէ կը վարագորէ կամ կը մշուշապատէ, եւ կամ ալ մոռացութեան կը մատնէ ՀՅԴ-ի, հակասովետական եւ հակահայաստանեան թշնամութեան հետեւանքով, անոր Արեւմուտքի իմփերիալիզմի կառքին լծուելուն փաստը, եւ միւս կողմէ՝ ՍԴՀԿ-ը եւ ՌԱԿ-ը **կը զրպարտէ** հակահայաստանականութեամբ մինչեւ 60-ականներու վերջը: Մինչդեռ, ՍԴՀԿ-ը առաջին իսկ օրէն ոչ միայն ողջունեց Սովետ Հայաստանը, այլեւ՝ անոր սովետական ու սոցիալիստական **համակարգը** նկատեց իր **սեփական երազին իրականացումը**: Իսկ ՌԱԿ-ը, իր կազմութեան օրէն՝ 1921 թուին, կանգնեցաւ անոր կողքին իբր **նուիրական** Հայրենիք, ամբողջութեամբ չբաժնելով հանդերձ անոր **համակարգը**: Կ'երեւի թէ՛ բանգէտ Պրն. Կարէն նաեւ ծանօթ չէ Արմենական ակունքով ռամկավար Վահան Թէքէեանի՝ Սովետ Հայաստանին նուիրած

քերթուածներուն, որոնց մէկուն մէջ ան նոյնիսկ կ'ըսէ. **«Տարբեր ես դուն մեր երազէն»**, բայց **«մեր երազէն աւելի լա՛ւ»**, եւ կը շեշտէ. **«Աւելի լաւ կ'ըսեմ՝ անզիդ, երբ կը տեսնեմ...»**: Եւ ուրիշ քերթուածի մը մէջ գրած է. **«Երկիրը հոն, իր զաւակինն է այլեւս, ոչ ոք այնտեղ ալ իրեն ծուռ կը նայի. Անոր ճակտէն հոսող քրտինքը կ'երթայ՝ մինչեւ իր պապերուն կրծոսկրը թերեւս»**: Բայց մեզի համար անհանդուրժելի հարց մըն է այն, թէ՛ «Պայքար» ռամկավար օրկանը ի՞նչպէս հանդուրժած է Սովետ Հայաստանի **ոխերիմ թշնամի**ի մը եւ ՌԱԿ-ը **զրպարտողի** մը այս գծուծ գրութիւնը..., երբ մեր ժողովուրդը ըսած է. **«Ան որ Ազգը ուրանայ՝ ջուխտ աչքերով քորանայ** (կուրանայ)»:

Հակառուսական թոյնով **կուրացած** Պրն. Կարէն ամբողջովին անջատուած է իրական աշխարհի, ոչ միայն անցեալի, այլեւ՝ ներկայի իրականութիւններէն: Մինչդեռ՝ մեր **նուիրական Հայրենիքին** միակ պաշտպանը՝ **փանթուրքական գոյութենական սպառնալիքին դէմ**, Ռուսաստանն է, քանզի փանթուրքիզմը նաեւ Ռուսաստանի թշնամին է, հետեւաբար ալ՝ այդ միեւնոյն թշնամիին սպառնալիքին դէմ, Ռուսաստանի եւ Հայաստանի **ազգային շահերը կը համընկնին իրարու հետ**: Եւ այս **համընկնումին** պատճառով է, որ **ռուսական օրիանթացիան է փրկարարը** Հայաստանի համար, զոր պաշտպանեցին ոչ միայն ողջմիտ դաշնակցականները՝ Յովի. Քաջազնունի («Ռուսակա՞ն թէ Թրքական Օրիանթացիա» գիրքով) եւ Էդիկ Յովհաննիսեան (1993 թ. «Դրօշակ»ի մէջ գրած իր «Ուր ենք Մենք» յօդուածով), այլեւ՝ անմահն Խաչատուր Աբովանը, իր «**Վէրք Հայաստանի**» վէպին մէջ, ուր հերոս Աղասին կ'ըսէ. **«Օրհնուի էն սրհաթը, որ ռուսի ոտքը դրեց Հայաստանի հողին վրայ»**: Տակաւին, ֆրանսացի ծանօթ լրագրող եւ պատմագէտ Emile Doumerge, 1878-ին, երբ Սան-Սթեֆանոյի **հայանպաստ Յօդ. 16-րդը** (Օսմանեան պետութեան պարտադրուած ռուսական բանակին յաղթանակով) Մեծն Բրիտանիոյ դաւադրութեամբ եւ Քայզերական Գերմանիոյ մեղսակցութեամբ՝ Պերլինի դաշնագրին մէջ **շրջուեցաւ թրքանպաստ Յօդ. 61-րդի**, շատ բնական գտաւ հայ ժողովուրդին **սէրն ու վստահութիւնը Ռուսաստանի հանդէպ**, քանի որ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի **ազգային շահերը կը համընկնէին Թուրքիոյ դէմ** (այս մասին մանրամասն տեսնել Մեթր Կարապետ Իզմիրլեանի «**Հայ ժողովուրդի Քաղաքական Ճակատագիրը**» խորագրեալ գիրքը):

Հերետիկոս Պրն. Կարէն, իր հակուրութեան **աւելորդ** փաստն ալ տալով, իր զեղծարարագրութեան վերջաւորութեան, առանց խպնելու եւ ամաչելու, կը խօսի «**սովետական հայրենասիրութեամբ ապազգայնացում**»ին մասին, իր միտքին ու հոգիին աչքերէն ետք, փակելով նաեւ՝ իր ֆիզիքական աչքերը, **չտեսնելու տալով** սովետահայ իշխանութեան կառուցած՝ Հայկ **Նահապետի** եւ Սասունցի Դաւիթի արձանները, կազմակերպած՝ «**Սասունցի Դաւիթ Զօրասիւն**»ը, կառուցած՝ Մեսրոպ Մաշտոցի անուան Մատենադարանը, Մեսրոպ Մաշտոցի վեհանիստ արձանով եւ շրջապատուած հայ մշակոյթի մեծերուն արձաններով, Ծիծեռնակաբերդի, Սարդարապատի եւ Էրեբունիի յուշակոթողները, դէպի **Արարատ նայող եւ սուրը ձեռքին** Մայր Հայաստանի երկնամերձ յուշարձանը, Երեւանի կեդրոնական հրապարակը շրջապատող **հայկական ճարտարապետական ոճով** կառուցուած կառավարական ու պետական կառոյցները, Մեծամօրի Աթոմակայանը, Բիւրականի (Վիքթոր Համբարձումեանի) եւ Գառնիի (Գուրգադեանի) **միջազգային համբաւով** աստղադիտարանները, Ազգային Օփերան, Սունդուկեանի անուան թատրոնը, Կոմիտասի անուան Երաժշտանոցը, Ազգային Պատմութեան Թանգարանը, Ազգային Պատկերասրահը, Ազգային Ակադեմիան, հայ մեծանուն գրողներու յուշարձան-այգիները, եւ հրապարակած՝ **տասնեակ հազարներու** տպաքանակով հայ **հին ու նոր** գրողներու երկերուն հաւաքածոները, համայնագիտարանը, Հայաստանի Ատլասը, Հայ Գիրի Ալպոմը, եւ՝ սովետահայ իշխանութեան **ազգայնականութեան անհերքելի այն փաստերը**, որոնք կան՝ Բ. հանրապետութեան ոչ միայն **անունին** մէջ՝ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութիւն» (եւ ոչ թէ՛ «Հայաստանի Հանրապետութիւն», որ կը շեշտէ **աշխարհագրութիւնը**, ոչ՝ **հայկականութիւնը**), եւ՝ անոր **պետական քերթին** կեդրոնը գրաւող վեհանիստ ԱՐԱՐԱՏը, որ խորհրդանիշն է համայն Հայութեան, ներառեալ՝ **Արեւմտահայաստանի...**: Մինչդեռ հերետիկոս Կարէնի «**նուիրական**» հանրապետութեան շարունակութիւնը եղող Գ. Հանրապետութեան **ապազգային** իշխանութիւնը կառուցեց **միայն դրամատիրութեան**, ոչ հայկականութեան աստուծոյ՝ ԴՐԱՄի ոսկեգոյն արձանը... հետեւողութեամբ՝ Ոսկի Հորթին: Եւ արդէն, Գ. Հանրապետութեան բնակչութեան այն սերունդը, որ

ականատեսն է եւ վկան Բ. եւ Գ. Հանրապետութեանց **համակարգերուն**, անոնց միջեւ բաղդատութիւնը խտացուցած է հետեւեալ տողերուն մէջ.

«Սոցիալիզմը **տալիս** էր ժողովրդին, կապիտալիզմը՝ **առնում** է նրանից:

Սոցիալիզմը **լցնում** էր երկիրը, կապիտալիզմը՝ **պարպում** է:

Սոցիալիզմը **զօրացնում** էր հայրենասիրութիւնն ու հայկականութիւնը, կապիտալիզմը՝ **տկարացնում** է:

Սոցիալիզմը **արգիլում** էր օտար աղանդներին, մուրացիկութեանը եւ մարմնավաճառութեանը, կապիտալիզմը՝ **արտօնում**:

Սոցիալիզմը **հովանաւորում էր եւ քաջալերում** ազգային մշակոյթն ու գիտութիւնը, կապիտալիզմը՝ **անտեսում**...:

Սոցիալիզմը ՄԱՐԴասիրութիւն էր ուսուցանում, կապիտալիզմը՝ ԴՐԱՄասիրութիւն:

Սոցիալիզմը ամբողջական մարդ ԼԻՆԵԼ էր պահանջում, կապիտալիզմը՝ շատ դուլար ՈՒՆԵՆԱԼ:

Եւ՝ վերջապէս, սոցիալիզմը **համայնասէր** էր, կապիտալիզմը՝ **մենաշնորհասէր**»:

Բ. **սոցիալիստական** հանրապետութենէն Գ. **դրամատիրականին** անցումը **յետընթաց** քայլ մըն էր, եւ ոչ թէ **յառաջընթաց**, ինչպէս տեսանք, երբ զուգակշիռը տուինք Բ.ի եւ Գ.ի կառուցումներուն, որոնց կորագիծին **վերելքը** կը ներկայացնէ Բ.ը, իսկ **վայրէջքը**՝ Գ.ի ԴՐԱՄ արձանը: Այս կորագիծի **վերելքի** հատուածը կը ներկայացնէ **քաղաքակրթութիւնն ու մարդկայնութիւնը**, իսկ **վայրէջքի** հատուածը՝ **բարբարոսութիւնն եւ վայրենութիւնը**:

Ք. Մարքս գրած է. «Մարդկութիւնը պիտի ընտրութիւն կատարէ **սոցիալիզմի**, այսինքն՝ **քաղաքակրթութեան**, եւ **կապիտալիզմի**, այսինքն՝ **բարբարոսութեան** միջեւ...»:

Իսկ Ալպերթ Այնշթայն գրած է. «Սոցիալիզմի իրական նպատակն է, մարդկութեան զարգացման երթին մէջ, գլել-անցնիլ **վայրենացման** հանգրուանը...»: Եւ՝ Գ. Հանրապետութեան համակարգին անունը վրան է՝ **վայրի** դրամատիրութիւն: Իսկ այս վայրենացման հանգրուանէն **յառաջընթաց** անցումը կրնայ ըլլալ սոցիալիզմի քաղաքակրթ հանգրուանէն միայն, Պրն. Կարէն:

Պէյրութ, 26 Դեկտեմբեր 2017